

Č. I ČERVENEC 2023 ROČNÍK 11

400. VÝROČÍ PŘÍCHODU KNÍŽAT Z LIECHTENSTEINŮ DO ČECH

ING. PAVEL JUŘÍK

Dědictví Smiřických ze Smiřic

V roce 1618 zemřel Albrecht Jan Smiřický poslední muž v rodu a jeden z předních vůdců stavovského povstání. V paláci Smiřických na Malé Straně se povstalci sešli den před pražskou defenestrací. Albrecht Jan byl jedním ze stavovských direktorů, účastnil se tažení stavovského vojska proti armádě Ferdinanda II., finančně podpořil povstání a byl zvažován jako kandidát na voleného českého krále (zemřel 18. 11. 1618 na tuberkulózu). Proto byl jeho majetek Ferdinandem II. zkonfiskován jeho dědičce sestře Markétě Saloméně Slavatové, protože podporovala stavovské povstání.

Panství bylo rozsáhlé a dobře spravované. Smiřičtí byli dobrými hospodáři a jako jediní čeští páni neměli dluhy, ale naopak velké finanční rezervy. Hospodařili ve vlastní režii a tak se ani mírná roboty téměř nevymáhala. Obchodovali také s Nizozemím.

Plukovník císařské armády a v této době už zkušený politik a významný vojenský podnikatel, se o „dědictví“ po Smiřických přihlásil jako jejich nejbližší vhodný mužský katolický příbuzný po své matce Markétě.

Prodej černokosteleckého panství

A tak začátkem roku 1621 panství bezplatně získal Albrecht z Valdštejna, jako příbuzný a dědic Smiřických a současně byl Ferdinandem II. ustanoven správcem tří čtvrtin majetku Smiřických s právem volného nakládání s ním a poručníkem posledního mužského člena rodu slabomyslného Jindřicha Jiřího. Ten byl v té době svou sestrou odvezen do Saska, odkud ho dal Valdštejn raději unést a držel ho pak v domácím vězení na hradě Hrubá Skála, kde zemřel.

V dubnu 1622 mu císař za půjčku 502.425 rýnských zlatých zaručil nerušenou držbu tohoto majetku a přednost před jinými zájemci. Valdštejn měl ale jiné

Císařský komisař, plukovník a velitel armády v Čechách prodal v lednu 1623 černokostelecké panství knížeti Karlu I. z Liechtensteina za 600.000 kop grošů míšeňských

plány s majetkem pánů ze Smiřic. Patřilo do něj i panství Kumburk s městem Jičínem, které leželo blízko souboru severočeských panství, ze kterých Valdštejn cíleně budoval majetkovou enklávu - Vévodství frýdlanstské s hlavním městem Jičínem. Císařský generál proto odlehlejší černokostelecké panství s Uhříněvsí, Škvorcem a Křenicemi prodal 21. ledna 1623 knížeti Karlu I. z Liechtensteina, za účasti šesti svědků, za 600.000 kop míšeňských grošů.

Karel I. hotově zaplatil 200.000 kop míšeňských při podpisu smlouvy a zbylých 400.000 kop měl splácet po 50.000 kopách každý půlrok, s možností odložit splátku. Ještě v roce 1623 mu ale Valdštejn odpustil 266.666 kop za škody způsobené válkou na těchto panstvích a zbývající částku kníže z Liechtensteina doplatil ještě téhož roku. Jeho dědicům panství patřila až do roku 1933 a částečně do roku 1945 a

část z nich dokonce až do roku 2017, kdy byla dodatečně zkonfiskována.

Český místokrál Karel I. kníže z Liechtensteinu, vévoda opavský a krnovský

Karel I. z Liechtensteinu si černokostelecké panství oblíbil. Zde dal vychovávat a učit češtině svého syna Karla Eusebia (1611-1684). Ten sem roku 1683 uprchl z Moravy před hrozícím útokem osmanské armády na Vídeň, i s nejcennějšími uměleckými sbírkami a zde také 5. dubna 1684 zemřel. Pohřben byl ve zdejším zámeckém kostele a teprve roku 1699 byly jeho ostatky převezeny do rodinné hrobky ve Vranově u Brna.

Liechtensteinové po roce 1620 získali koupí, dědictvím nebo sňatkem i další panství v Čechách a vybudovali si zde druhou největší pozemkovou doménu po Moravě.

Více informací naleznete v knize Ing. Pavla Juřika „Liechtensteinové, Jasně a pevně“ kterou letos na podzim vydá nakladatelství Universum, jako už v pořadí 10. publikaci autora o šlechtických rodech.

Panství a velkostatky (od roku 1848) Liechtensteinů v Čechách:

<u>Název</u>	<u>Rok získání</u>
Lanškroun	1622
Ústí nad Orlicí	1622
Kostelec nad Černými lesy	1623
Roztoky u Prahy	1623
Rumburk	1681
Kounice	1760
Rataje nad Sázavou	1764
Radim	1783
Zahrádky u České Lípy	1936

První brána černokosteleckého zámku s barbakánem patří mezi cenné památky kraje

Právní zmatky kolem prodeje

Valdštejnův prodej černokosteleckého panství byl po jeho zavraždění v Chebu (1634) zpochybněn. Česká královská komora napadla liechtensteinské vlastnictví černokosteleckého panství, a dokonce ho zabavila, protože Valdštejn ho údajně získal zdarma neoprávněně. A tak za něj kníže Karel Eusebius musel roku 1653 doplatit 400.000 zlatých.

Situace se opakovala za císaře Leopolda I. (1640 – 1705), který vytvořil restituční komisi, která začala vyšetřovat místodržitelské působení Karla I. z Liechtensteinu a způsoby, jakým tehdy nabyl majetek. Karel Eusebius císaři zaplatil dalších 1.079.000 zlatých na úhradu majetkových škod a dalších 275.000 zlatých jako příspěvek na válku s Turky. Císař pak v roce 1665 vydal absolutorium, kterým bylo vyšetřování navždy zastaveno. Liechtensteinové tak vlastně za černokostelecké panství zaplatili celkem třikrát.

POZORUHODNÉ ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU

Spory o majetek lichtenštejnských občanů, který byl v roce 1945 zkonfiskován zneužitím Benešových dekretů, které se na ně vůbec nevztahovaly, dospěly do další fáze. Jedná se o zamítnutí žaloby Nadace knížete Lichtenštejna Ústavním soudem České republiky v květnu tohoto roku.

Rozhodnutí je o to pozoruhodnější, že bylo vydáno v době vlády Petra Fialy, který 6. dubna 2011 jako rektor Masarykovy Univerzity předával knížeti Hansi-Adamovi II. Zlatou medaili univerzity, za rozvoj česko-lichtenštejnských vztahů. Člověk by čekal, že právě tento premiér bude mít dostatek vůle vztahy s knížecí rodinou zlepšit tentokrát z české strany, ale zatím se tak nestalo, jako u mnohých věcí, které by jeho voliči a občané čekali, začteme-li se do předvolebních slibů a prvního vládního programového prohlášení.

Zatímco lichtenštejnská strana po roce 1989 předpokládala, že se obě země domluví, k čemuž ji opravňoval i písemný příslib ministra zahraničí Dienstbiera, česká politická reprezentace doufala, že problém "vysedí" a lichtenštejnské majetky českému státu zůstanou. V roce 2014 dokonce český stát Nadaci zažaloval, neboť jí Obvodní soud pro Prahu – východ v dědicím řízení potvrdil vlastnická práva na les u Řičan. Tento úvodní soudní spor je od roku 2019 na základě mezistátní stížnosti Lichtenštejnska proti České republice řešen Evropským soudem ve Štrasburku.

Disentní stanovisko soudce Davida Uhlíře

O žalobě Nadace rozhodoval tříčlenný senát, který poměrem 2:1 rozhodl ve prospěch České republiky. Zamítavé stanovisko sdělil předseda senátu Tomáš Lichovník, ale pozapomněl sdělit, že o rozhodnutí musel senát Ústavního soudu hlasovat.

Ústavní soudce David Uhlíř totiž vyjádřil k rozsudku zásadní nesouhlas s dosavadním rozhodováním českých soudů. Podle něj je rozhodování justice patrně ovlivněno nejen právními, ale také politickými i ekonomickými úvahami. Liechtensteinové nejsou spoluzodpovědní za zločiny nacistické Třetí říše, nemohou se jich proto Benešovy dekrety týkat. Ačkoli výsledek skončil 2:1 ve prospěch českého státu, jedná se o zlom v majetkových sporech mezi lichtenštejns-

Rektor Petr Fiala předává Zlatou medaili Masarykovy univerzity knížeti Hansi-Adamovi II. za rozvoj česko-lichtenštejnských vztahů (2011). Kníže současně posluchačům univerzity představil české vydání své knihy „Stát ve třetím tisíciletí“. (Foto: MUNI)

kou stranou a českým státem.

Ústavní soudce Tomáš Uhlíř ve svém disentním stanovisku uvedl: *František Josef II., kníže z Lichtenštejna, právní předchůdce stěžovatelů, kterému měl být sporný majetek konfiskován dekretem prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., byl občanem státu, který si po celou dobu druhé světové války udržel neutralitu. Není žádný důvod na něj hledět jinak, než jako na jakéhokoliv jiného německy mluvícího občana jiného neutrálního státu, kupř. Švýcarska. Myšlenka, že by František Josef II., kníže z Lichtenštejna, byl spoluodpovědný za zločiny Třetí říše, a že se na něj proto vztahuje dekret prezidenta republiky, je absurdní.*

Rozhodování obecných soudů i Ústavního soudu je dle mého soudu bohužel ovlivněno nejen úvahami právními, ale i politickými a ekonomickými. Jeví se, že tak jako o některých velkých bankách platí, že jsou „too big to fall“, majetek stěžovatelů je „too big to be returned“.

Lichtenštejnská strana mnohokrát vyjádřila pochopení pro dědictví současných demokratických vlád po vládách komunistických a požaduje vrácení pouze toho majetku, který je v současnosti ve vlastnictví České republiky a ne občanů, měst, obcí nebo soukromých firem. Jak letos řekl princ Alfréd, knížecí rodina si dovede představit řadu kreativních řešení problému.

Avšak česká strana stále nereaguje, akceptuje materiální pozici získanou komunistickými vládami, přitom bez ostychu čerpá dotace z tzv. *Norských fondů*, do kterých přispívá i Lichtenštejnsko. Můžeme se proto dočkat nemilého překvapení v podobě rozsudku *Mezinárodního soudu pro lidská práva*, na který se v roce 2019 obrátila vláda Lichtenštejnska se stížností na Českou republiku.

KNÍŽECÍ NÁVŠTĚVA V OPAVĚ

A KRNOVĚ

Po šesti letech, od poslední návštěvy J. J. vládnoucího knížete Hanse-Adam II. v Opavě, se Liechtensteinové opět vrátili do míst, kde jejich předkové zanechali trvalé stopy. Při příležitosti vernisáže výstavy **"Knížata z Lichtenštejna. Páni země opavské a krnovské"** ve Slezském zemském muzeu v Opavě, přijeli 25.-26. května princové Wolfgang a Alfréd a princezny Nora (sestra knížete Hanse-Adama II.), Gabriella a Maria-Pia Kothbauer - princezna Liechtenstein (velvyslankyně Lichtenštejnska v České republice).

Výstava je unikátní nejen rozsahem, ale také množstvím cenných exponátů z mnoha muzeí a sbírek v České republice a v zahraničí. Z knížecích sbírek byly na výstavu zapůjčeny mimořádně cenné exponáty, které jejich depozitáře opouštějí jen výjimečně. Začátkem příštího roku bude vydán katalog výstavy.

Ještě ve čtvrtek 25. května vzácní hosté navštívili také město Krnov - Liechtensteinové byli od roku 1622 také vévody krnovskými (od roku 1608 byli vévody opavskými). I zde je řada památek na jejich přínosné působení v krajině, např. v roce 1912 otevřená nemocnice (slouží svému účelu dodnes) nebo rozhledna knížete Jana II. z Liechtensteinu na vrchu Cvilín nad městem (o její rekonstrukci jsme psali v prosinci 2021).

Společná fotografie hostů a hostitelů v Opavě

Rod Liechtensteinů se velmi pozitivně zapsal ve všech místech českých zemí, kde působil. Proto jsou jeho členové všude velmi srdečně vítáni. Přesto se dosud nedočkali spravedlnosti a o svůj neprávem zkonfiskovaný majetek se musí s Českou republikou soudit. Mnohem jednodušší a čestnější by byla mezivládní dohoda o řešení majetkových sporů, namísto hájení českých pozic soudní cestou za každou cenu.

MINCOVNÍ KONSORCIUM

A KALÁDA—1623: 400. VÝROČÍ

Středoevropští Habsburkové se od konce 16. století nalézali v permanentní finanční krizi, protože jejich výdaje (obrana Uher proti osmanské říši, stavební projekty apod.) byly vyšší než příjmy. Proto se česká královská komora snažila už za vlády Rudolfa II. tento dluh snížit inflační emisí peněz neboli devalvací měny. Ale to bez souhlasu českých stavů nemohla provést.

Zemský sněm v roce 1615 obstavil příjmy zadluženého krále Matyáše, aby si z nich čeští páni a rytíři splatili úvěry, které poskytli jemu a Rudolfu II. Králi byla vyplácena jen roční apanáž, jinak z českých zemí nedostal ani groš. Tato málo známá fakta poměrně významně mění pohled historiků na ekonomické souvislosti stavovského povstání.

Císař a král Ferdinand II.

Po porážce českých stavů 8. listopadu 1620 v bitvě na Bílé hoře, se císař a král Ferdinand II. rozhodl své tíživé zadlužení vyřešit nejen konfiskací a prodejem majetku „rebelů“ a anulováním úvěrových závazků, ale především záměrným oslabením měny, jak prokázal nedávný historický výzkum. Jestliže se Habsburkové neúspěšně pokoušeli o devalvací české měny, nyní ji mohli provést. Inflační emise peněz vyvrcholila tzv. kaládou v prosinci 1623 se znehodnocením měny o cca 80 %, teprve po ní mohla přijít stabilizace měny.

Protože v roce 1621 císař nutně potřeboval peníze na vydržování žoldnéřské armády, rozhodl se realizovat plán systémového znehodnocení měny v českých zemích (ražbou mincí s menším obsahem stříbra). Ferdinand II. se rozhodl pronajmout mincovny v rakouských a českých zemích konsorciím, která mu za licenci vyplatila předem dohodnutý finanční obnos. Ferdinand II. po svém předchůdci převzal vysoký dluh 14 milionů zlatých a současně měl vysoké náklady na armádu (z velké části kvůli „české rebelii“), ale dosud žádné příjmy z českých zemí.

Nejvyšší nabídku podalo konsorcium investorů vedené nizozemským bankéřem **Janem de Witte** (1583-1630), které nabídlo roční nájem 6,1 milionu zlatých, pokud mu budou pronajaty mincovny v Čechách, na Moravě a v Rakousích. Konsorcium tvořilo asi 15 společníků, ze kterých známe jménem pouze nejvyššího hofmistra císaře Jana Oldřicha knížete z Eggenbergu a vévodu krumlovského, českého místokrále Karla I. z Liechtensteina, generalissima Albrechta z Valdštejna, šedou eminenci pobělohorských Čech Pavla Michnu z Vacínova a bankéře Jana de Witte a Jakuba Baševi. Další vysoce postavení „investoři“ z císařského dvora zůstali navždy utajeni.

Bankéř Jan de Witte obchodoval v Praze již od začátku 17. století, kdy pro císaře Rudolfa II. získal řadu úvěrů. V roce 1612 mu byly uděleny výsady dvorního kupce a v roce 1616 byl císařem Matyášem povýšen do šlechtického stavu. V roce 1630 se ve svém pražském domě oběsil. Do šlechtického stavu byl roku 1622 povýšen i židovský bankéř **Jakub Baševi** (1570-1634, který se psal „z Treuenburku“.

Zvýšení výnosu pro královskou pokladnu vyžadovalo snížení obsahu stříbra v mincích. Dne 16. března 1621 královský místodržící Karel I. Liechtensteinu nařídil snížit ryzost tolaru z 0,563 na 0,531 gramu. Další znehodnocení přinesla záměna vídeňské hřivny stříbra za pražskou (253 gramů), která byla o 17 gramů lehčí, protože z hřivny měl být ražen stanovený počet mincí.

Od 1. dubna 1622 byl zakázán oběh starých mincí, obyvatelstvo je muselo vyměnit za nové inflační, důsledkem byl všeobecný růst cen. Staré mince sloužily jako surovina (pagament) pro ražbu nových, ovšem s menším obsahem stříbra (viz obr. tolar Ferdinanda II., 1623).

Mince byly raženy doslova na „běžícím páse“, v Praze to umožnil válcovací stroj, který zde byl použit jako technická inovace vůbec poprvé. Kolik mincí bylo od ledna 1622 do března 1623 vyraženo nevíme, ale odhaduje se, že jen pražská mincovna vyrazila stříbrné mince v celkové hodnotě 42 milionů zlatých.

Odhadovaný minimální zisk pro členy konsorcia byl více než 32 milionů zlatých. Nejvíce vydělal bankéř de Witte, nejméně Karel I. z Liechtensteina, i když právě ten je často označován za toho, kdo na mincovním konsorciu vydělal nejvíce. Zisk členů konsorcia je odhadován takto (viz: Hlinka B., Radoměský P., Peníze, poklady, padělky, str. 214):

- 18 milionů zlatých Jan de Witte (dále se s někým dělil)
- 10 milionů zlatých neznámých 10 členů konsorcia
- 2,3 milionu zlatých Jakub Baševi
- 633.000 zlatých Pavel Michna z Vacínova
- 455.000 zlatých Albrecht z Valdštejna
- 428.000 zlatých Karel I. z Liechtensteina.

Neznámými společníky (nebo společníkem) bankéře de Witteho mohl být i sám císař Ferdinand II. - zde nám vídeňské archivy mohou přinést ještě mnoho překvapivých informací. Že inflační peníze dostávali i stoupenci císaře nevdalo, platili jimi za zkonfiskovaný majetek, který jim přinesl mnohonásobný zisk.

Důsledkem masové emise nehodnotných mincí bylo vyhlášení státního bankrotu 14. prosince 1623 – tzv. **kaláda** (z italského *calata* – pokles). Hodnota mincí se snížila asi o 80 %. Nikdo z konsorcia však nebyl potrestán, i když ztrátu utrpěl i panovník. Možná se dalším výzkumem archivů dozvíme, že císař nakonec dostal více peněz, než jen nájem mincoven ... Vyšetřování trvalo dvě desetiletí, ale jen po synovi Karla z Liechtensteina knížeti Karlu Eusebiovi (1611-1684) královská komora vymáhala 10,8 milionu zlatých. Nakonec zaplatil 1,6 milionu a tím vše skončilo. Ostatní a mnohem významnější „investoři“, unikli bez trestu

Velké finanční krize a devalvace nebyly v této době neobvyklé. Poznalo je i Španělsko, které mělo od 16. století mimořádné zdroje zlata a stříbra v Jižní Americe. Jeho velké množství ale přineslo inflaci, protože Španělům se nevyplácela domácí zemědělská výroba a produkce řemesel a z velké části je raději dovezli z jiných evropských zemí—na exportu zboží a potravin profitovaly i české země. Současně se drahý kov vyvážel z Evropy do Asie. To vše vedlo k růstu cen a k nedostatku stříbra a zlata pro ražbu mincí.

ŠERÁK-KEPRNÍK: 120. VÝROČÍ PRVNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE NA MORAVĚ

V letošním roce si připomínáme 120. výročí založení první přírodní rezervace na Moravě, kterou v roce 1903 vyhlásil kníže Jan II. z Liechtensteina na území dnešní chráněné krajinné oblasti Jeseníků Šerák-Keprník. Tzv. **Lichtenštejnský prales** (172 hektarů) se rozkládal mezi Šerákem a Keprníkem a jeho účelem bylo chránit unikátní prales horských smrčín, s vrchovišti se zajímavými a charakteristickými rostlinnými druhy.

O založení této rezervace se zasloužil známý botanik profesor německého učitelského ústavu v Olomouci a kustod Ferdinandova muzea (dnešní Vlastivědné muzeum) Heinrich Laus (1872-1941) a liechtensteinský vrchní lesmistr Julius Wiehl (1847-1917). Byly přijaty i doporučení členů olomouckého botanického spolku. Z rozsáhlého odborného díla profesora Lause připomeňme alespoň jeho článek z roku 1904 „*Der Fürst Johann-Liechtenstein-Urwald und der Sudeten-garten im Altvatergebirge*“ (Pravěký les knížete Jana z Liechtensteina a Sudetská zahrada v Jeseníkách, Zpráva učitelského klubu pro přírodní dějiny).

Při vyhlášení rezervace "*Lichtenštejnský prales*" byla složena báseň, ze které připomeňme alespoň úryvek (podle časopisu *Altvater*, 1905):

„... Při křtu bývá i obyčej, proto i naše přání měj:

Ať se v lese již nikdy neozve sekyra, zvuk pily také zmizí docela.

Ať pláč, zpěv, šumění divokého potoka, troubení jelena znovu se ozývá!

Jen posvátné ticho, vánek lesa, Probudí zbožnost v srdci člověka ...“

Pohled z vrchu Šeráku na Keprník (foto: Wikipedia Commons Martin Vavřík)

400. VÝROČÍ POVÝŠENÍ GUNDAKERA A MAXIMILÁNA Z LIECHTENSTEINU NA KNÍŽETE

Kníže Gundaker z Liechtensteina byl spojencem Albrechta z Valdštejna. Bývalý nejvyšší hofmistr císaře roku 1632 navrhoval obnovení náboženských podmínek v českých zemích z roku 1618, aby byla ukončena válka, proto musel odejít od vídeňského dvora.

Zatímco nejstarší ze tří bratrů Karel. I. z Liechtensteina byl povýšen do knížecího stavu v prosinci 1608 a v roce 1614 se stal vévodou opavským a roku 1622 vévodou krnovským, jeho bratři si na povýšení z moravského a rakouského panského stavu do knížecího museli počkat do **září 1623**. Prostřední bratr **Maximilián** (1578-1643) byl úspěšným císařským velitelem. Zúčastnil se bitvy na Bílé hoře a řady dalších. V roce 1638 byl povýšen na polního maršála, zemřel jako vrchní velitel armády v Uhrách v pevnosti Ráb.

Nejmladší z bratrů **Gundaker** (1580-1658) byl významným císařským politikem. Z jeho potomků pochází současný rod Liechtensteinů—tzv. *Gundakarova větev*. Kromě Wilfersdorfu vlastnil Moravský Krumlov, který byl roku 1633 spojen s jeho panstvím Uherský Ostroh a povýšen na titulární knížectví „*Liechtenstain*“ (zrušeno roku 1658). —Paradoxně první Lichtenštejnské knížectví tedy leželo na Moravě.

V příštím čísle Zpravodaje HSL přineseme více informací o obou zajímavých osobnostech.

NOVÝ ŘEDITEL KNÍŽECÍCH SBÍREK LIECHTENSTEINŮ

Dr. Stephan Koja - ředitel knížecích sbírek

Od 1. dubna 2023 je Dr. Stephan Koja ředitelem „**LIECHTENSTEIN. The Princely Collections**“, kde nahradil dlouholetého ředitele Dr. Johanna Kräftnera (71). Dr. Kräftner se sice s knížecími sbírkami (které řídil od roku 2002) rozloučil dubnovou výstavou „**CAST FOR ETERNITY**“, ale i nadále se bude podílet na některých projektech.

Dr. Stephan Koja (*1962) přišel do Vídně z funkce ředitele proslulé Obrazárny starých mistrů a Sbírký soch (starověk do roku 1800) *Státních sbírek umění* v Drážďanech. Narodil se ve Vídni v roce 1962, studoval dějiny umění a klasickou archeologii na univerzitách v Salcburku a ve Vídni. V letech 1989 až 1991 působil jako kurátor na volné noze a v roce 1992 byl jmenován kurátorem sbírek 19. století a klasické moderny v Österreichische Galerie Belvedere, až do roku 2016.

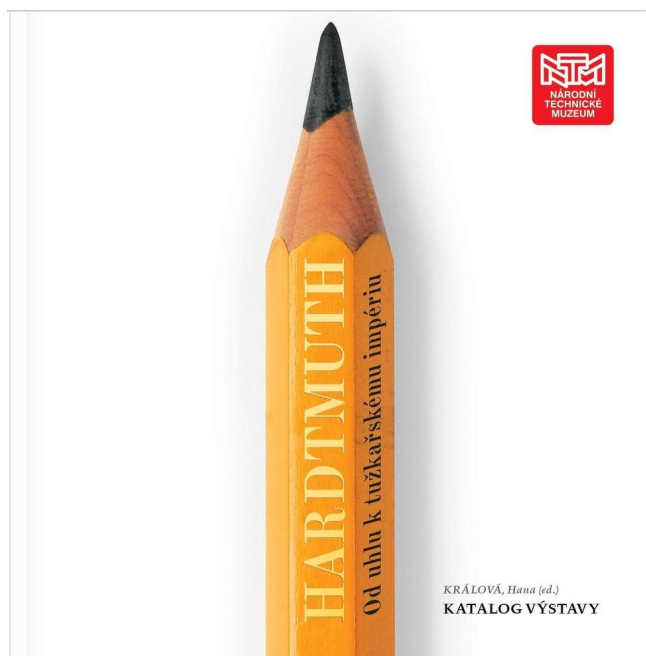
Připravil četné výstavy o starých mistrech, 19. století a klasickém moderním umění, mimo jiné v Salcburku, Madridu, Paříži, Lisabonu, Ósace, Tokiu, Columbusu a Fort Worth. Od roku 2016 pracoval v Drážďanech, kde v roce 2020 úspěšně znovuotevřel zrekonstruovanou *Semperovu galerii*, která prezentuje sbírku obrazů a soch, které spolu vstupují do dialogů.

NOVÉ KNIHY

Od uhlu k tužkařskému impériu

Úspěšnou výstavu *Národního technického muzea v Praze* věnovanou významnému architektovi ve službách Liechtensteinů, vynálezci a podnikateli, dokumentuje katalog, který byl vydán začátkem roku.

Dr. Hana Králová představuje Hardtmutha na základě podrobného výzkumu v tuzemských a zahraničních archívech a v mnoha ohledech se jedná o průlomové dílo. Hardtmuth je představen mnohem podrobněji, věrněji a plastičtěji, než dříve.

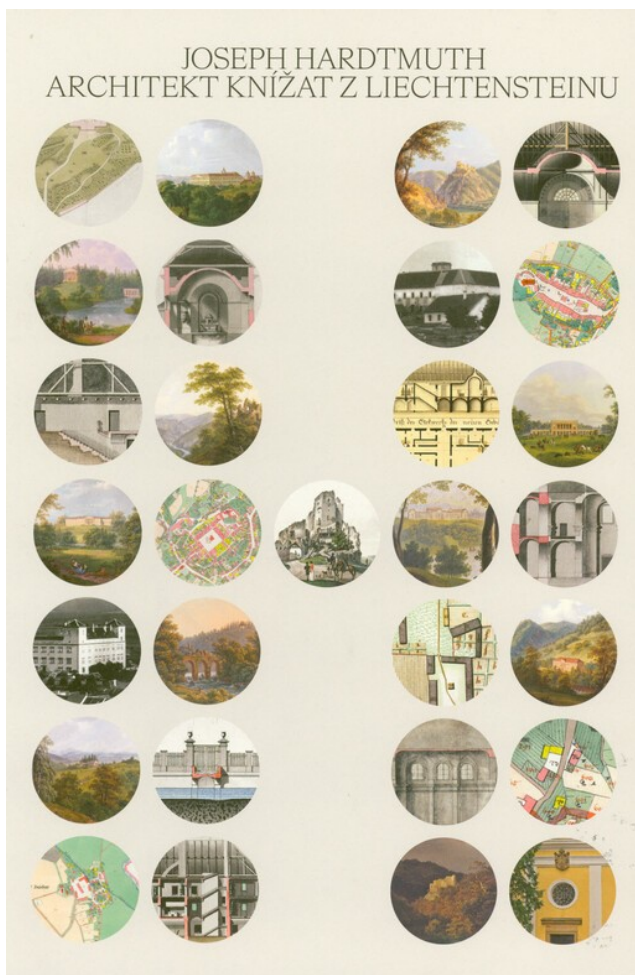
Kniha s bohatým obrazovým doprovodem by neměla chybět v knihovně žádného zájemce o architekturu 19. století a stavby Liechtensteinů zejména.

Čtenářům můžeme doporučit také knihu o historii rodu Hardtmuthů "**Vytrvale vpřed: osudy rodu (von) Hardtmuth**" (Hana Králová, Jana Lišková), kterou vydalo NTM v Praze v roce 2016. Publikace přináší zajímavé informace o soukromých a obchodních osudech rodiny, která se stala jednou z nejvýznamnějších podnikatelských rodin v Rakousko-Uhersku a jejíž obchodní značky jsou používány dodnes.

NOVÉ KNIHY

Josef Hardtmuth, Architekt knížat z Liechtensteinu

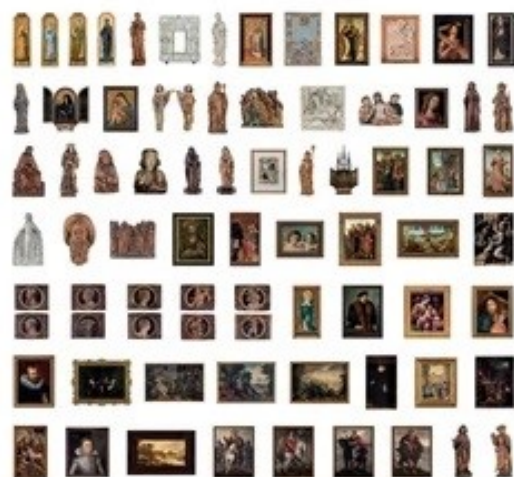
Tématu Josefa Hardtmutha se věnuje také NPÚ, který na přelomu roku vydal knihu „*Josef Hardtmuth Architekt knížat z Liechtensteinu*“. kolektivu autorů Lenka Šabatová (ed.), Daniel Lyčka, Pavel Borský a Dagmar Černoušková.

Na 399 stranách je představeno dílo slavného architekta, i jeho životní osudy. Zajímavou součástí knihy je příloha s korespondencí Josepha Hardtmutha s maršálem knížetem Janem I. z Liechtensteinu, dokumentující napjaté podmínky odchodu architekta z knížecích služeb.

AD UNICUM: Od gotiky k manýrismu

Kniha kolektivu autorů (Lenka Kalábová, Šárka Radoštová (eds.), Michal Konečný, Zuzana Macurová, Zdeňka Míchalová, Matěj Kruntorád (co-eds.) nabízí netradiční pohled na umělecká díla od gotiky k manýrismu z mobiliárních fondů státních hradů a zámků ve správě NPÚ.

AD UNICUM
1/3 Od gotiky k manýrismu
Umělecká díla z liechtensteinských sbírek
ve správě Národního památkového ústavu

Kniha představuje malířská a sochařská díla od středověku k manýrismu ze sbírek Liechtensteinů na Moravě. Úvodní studie přibližuje historii sběratelské činnosti knížecího rodu, i dramatické osudy jejich uměleckých sbírek na konci 2. světové války. Čtenář se tak dozví zajímavé informace o šternberských křídlech oltáře následovníka Mistra Třeboňského oltáře, deskové malbě Kartuziána uctívajícího Pannu Marii od Hermena Rodeho a mnoha dalších.

Krajinářské kompozice v období Josepha Hardtmutha

NTM v Praze vydalo knihu Přemysla Krejčířika (ed.), Daniela Lyčky, Lenky Křesadlové, Martina Golece a Gábora Alföldy, která na 319 stranách přibližuje historii, tvůrce a krásu parků, zahrad, zámků a romantických staveb Liechtensteinů, které jsou dodnes jejich společným a trvalým odkazem.